

Inventera vinterfåglar

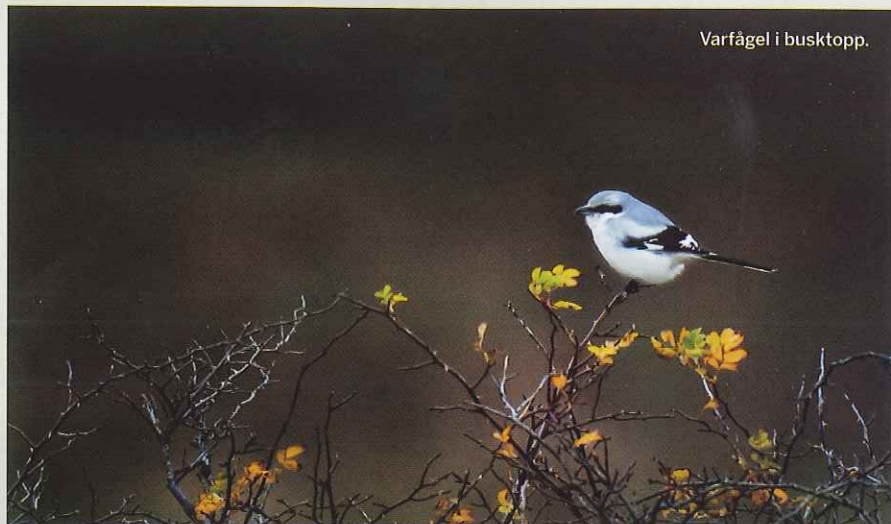
Tillhör du kanske de personer som skulle vilja att din fågelskådning ibland användes till något mer bestående, men samtidigt är orolig för att det ska vara svårt eller tidskrävande? Då har vi en aktivitet att föreslå – gå med i Vinterfågelräkningen!

LÅT OSS FÖRST betona att detta inte är samma sak som SOF:s projekt Vinterfåglar inpå knuten. I Vinterfågelräkningen är du ute och vandrar, eller kör bil, under en halv dag per vinter och räknar fåglar vid förutbestämda punkter som du själv väljer. Tanken är sedan att du gör om detta påföljande vintrar, vid ungefär samma datum och klockslag. Projektet har drivits i 36 år och resulterat i att vi för drygt 50 fågelarter kan följa det övervintrande beståndets storlek i Sverige.

I FIGURERNA HÄR nedan visas hur antalet fåglar har varierat de senaste 36 vintrarna för fyra olika arter, som exempel på vilka olika sätt dessa data är värdefulla.

Varfågeln är en sparsamt förekommande art som i Sverige främst i häckar i norra Svealand och Norrlands inland. Den ses därför mycket sällan på de sommarräkningar som genomförs i Sverige. På vintern däremot dyker många av dem upp på öppna marker i Sydsverige, där vaksamma ornitologer kan räkna dem. Notera dock att det bara setts 30 varfåglar per vinter – kan man verkligen dra några slutsatser från detta?

Jo faktiskt! För att belysa detta visar vi trenden för havsörn. Havsörnen har setts i ungefär samma antal som varfågeln.

Varfågel i busktopp.

FOTO: HANS FALKLIND

Den har i våra räkningar blivit 7–8 gånger vanligare sedan mitten på 1970-talet, vilket kommer mycket nära den ökning som skett av Sveriges häckande bestånd. Även små antal kan alltså ge en representativ bild ifall räkningarna skett med samma metod under en lång följd av år.

Hägern har ökat sommartid sedan 1970-talet, men ökningen under vintern har varit större. Detta speglar att det är en högre andel av hägrarna som övervintrar numera. Att hägern är mycket känslig för hårda vintrar visas dock tydligt av raset under de senaste mycket kalla vintrarna.

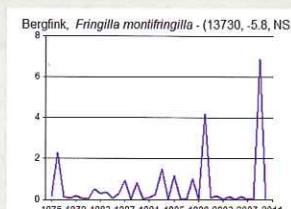
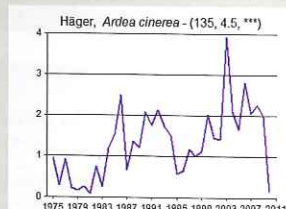
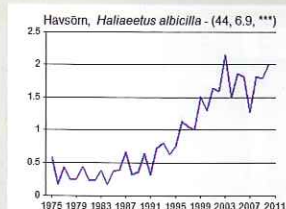
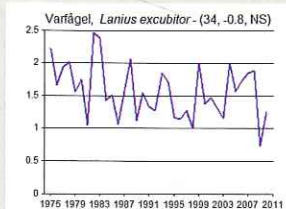
Bergfinken varierar mycket stort i antal mellan åren och tillhör den grupp av vintergäster vars antal är starkt beroende av frö- och bärtilgång. Detta syns mycket tydligt i Vinterfågelräkningens siffror och varje topp motsvaras i bergfinkens fall av stor bokollonproduktion hösten före.

VINTERFÅGELRÄKNINGEN DRIVS av biologiska institutionen på Lunds universitet, som en del i Naturvårdsverkets miljöövervakningsprogram. Uppdraget är att följa förändringar i fågelarternas bestånd, inte minst för att tendenser till att arter minskar ska kunna upptäckas i tid.

Ungefär 230 fågelskådare räknar årligen en eller flera vinterfågelrutter. En vinterrutt är ett utmärkt tillfälle att kombinera nytta med nöje. Kom ifrån helgstöket för några timmar, upplev ron i naturen och bidra till övervakningen av Sveriges fåglar!

GÖR SÅ HÄR: Gå in på vår hemsida, adress nedan, och ladda ner en pdf-fil med instruktioner, alternativt skicka ett mejl. **41**

Åke Lindström & Martin Green, Ekologihuset, 223 62 Lund, ake.lindstrom@biol.lu.se, www.zoo.ekol.lu.se/birdmonitoring

SÅ LÄSER DU FIGURERNA. Antalet fåglar (och därmed index) har för 1998 satts till 1. I havsörnens fall betyder indexet på ungefär 0,5 för 1975 att det fanns 0,5 gånger så många individer som basåret, dvs. populationen 1975 var hälften så stor som år 1998. Det första talet i parentes efter artnamnet ("44" för havsörnen) visar det genomsnittliga antalet fåglar observerade per år. Det andra talet (6,9) är den genomsnittliga årliga procentuella förändringen i populationsstorlek. Havsörnen har alltså ökat med i genomsnitt nästan 7 procent per år över hela perioden. Parentesen avslutas med en beskrivning av trendens statistiska säkerhet. NS ("not significant") betyder att ingen säker trend finns, medan *** visar att förändringen är statistiskt säkerställd.